

Dr. Zora Rutar Ilc, Zavod Republike Slovenije za šolstvo

INKLUZIJA – EDEN NAJVEČJIH IZZIVOV DANAŠNJE ŠOLE

Več ko govorimo o inkluziji, bolj jo dojemamo v najširšem pomenu besede: kot vključevanje vseh in vsakogar, kot »šola za vsakogar« – za vse različnosti, za vse posebne in osebne potrebe, za vse učence, ki jih želimo doseči, nagovoriti, povabiti k zanje čim bolj prepričljivim učnim izkušnjam in pomena polnemu učenju.

Vseeno pa se tokrat posvečamo inkluziji v ožjem pomenu besede: inkluziji učencev s posebnimi potrebami v rednih šolah. Iz teh namreč po različnih poteh prihajajo sporočila, da je vključevanje teh učencev zanje izredno velik izziv. Pri tem ne gre toliko za tehnične ovire in prilagoditve, ampak predvsem za znanje in veščine učiteljev za delo z učenci z najrazličnejšimi posebnostmi.

Učitelji nam po različnih poteh sporočajo, da prepoznavajo vrednost vključevanja učencev s posebnimi potrebami v redne šole, da pa se pogosto čutijo premalo usposobljene za delo z njimi. Kako naj razredna učiteljica, ki se v življenju še ni srečala s slepim človekom, prilagodi pet ur pouka dnevno slepemu učencu, ki ga je naenkrat dobila v razred z nekaj malega »kabinetnih« priporočil za delo? Kako naj učitelj, ki poučuje slovenščino na gimnaziji, prilagodi svoj pouk gluhemu, če se nikoli ni usposabljal za delo z gluhihimi? Kako naj se šola pripravi na sprejem težje gibalno oviranega učenca? Kako naj razrednik podpre dolgotrajno bolnega otroka? Kako lahko vse te podprejo svetovalni delavci, kako ravnatelji? Kje so kolegi, ki že uspešno odgovarjajo na te izzive, na katere se lahko obrnejo po nasvete? Kje se lahko dodatno usposabljaajo? Od koga lahko pričakujejo pomoč in kakšne vrste pomoči najbolj potrebujejo?

Učitelji in strokovni delavci, ki opisujejo svoja prizadevanja za vključevanje učencev s posebnimi potrebami, so bili – s svojim učenci vred – pogosto prepuščeni svoji iznajdljivosti, srčnosti, strokovni zavzetosti in odzivnosti sodelavcev in podpori okolice. Vsak po svoje so se znašli in sestavljali uro z uro in dan z dnevom, da so uspešno pripeljali učence s posebnimi potrebami skozi leto. Na srečo so se lahko – kot vidimo iz primerov – po podporo kadarkoli obrnili na zavode kot so Zavod za slepo in slabovidno mladino, CIRIUS in druge. Kot vidimo iz predstavljenih primerov, je neprecenljivo sistematično delo z učenci in podpora učiteljev s strani izvajalcev dodatne strokovne pomoči ter svetovalnih delavcev.

V tokratni številki revije predstavljamo njihove prepričljive izkušnje, ki bodo ka- žipotne za vse tiste, ki bodo jutri sprejeli slepega, gluhega, gibalno oviranega, nemirne- ga učenca z učnimi težavami in bodo v njih našli prvo oporo. Vseeno pa prav ti dobri primeri kličejo po še bolj sistematičnem pristopu na tem področju, po rednih oblikah usposabljanja učiteljev v ta namen in po podpornih mrežah, v katerih bi si lahko izmen- jevali izkušnje in da ne bo vsak učitelj znova prepuščen svoji iznajdljivosti, učenec s posebnimi potrebami pa njegovi dobri volji in prizadevnosti. Hkrati pa je izziv tudi v tem, kako presehati strahove, povezane z načinom dela in z otroki, ki imajo težave in pri katerih napredek ni samoumeven in očiten – in prepričanja, da je to delo nekoga drugega. Naj bo zato ta dvojna številka eden od prispevkov k temu. Na tem mestu spomnimo tudi na publikacijo Inkluzija in inkluzivnost: model nujenja pomoči učiteljem¹, ki je mnogim učiteljem, zlasti poklicnih šol, že v veliko pomoč pri delu z dijaki s posebnimi potrebami, ki so integrirani v redne oddelke.

Da bi z revijo vključevanje, o katerem pišemo, tudi demonstrirali (ne pa o njem samo pisali), smo tokrat k sodelovanju povabili tudi nekaj mladostnikov s posebnimi

¹ Inkluzija in inkluzivnost: model nujenja pomoči učiteljem pri delu z dijaki s posebnimi potrebami, ki so integrirani v redne oddelke. (2010). Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.

potrebami. Številko so obogatili s svojimi izdelki – umetniškimi fotografijami, s katerimi so kandidirali na mednarodnem fotografskem natečaju. V CIRIUS-u Kamnik so namreč pred časom s pomočjo Foto kluba Kamnik organizirali poseben dogodek: mednarodni fotografski natečaj, s katerim so želeli povezati ljudi z vsega sveta in jih za kratek čas združiti v fotografskem razmišljanju o drugačnosti, o položaju drugačnih ljudi v občestvih, o odnosih do drugačnosti, o njenem sprejemanju ali zavračanju, o bogastvu, ki ga zagotavlja prav drugačnost in različnost ljudi. Natečaj je bil zaokrožen z razstavo vseh nagrajenih fotografij in izdajo knjižice oz. kataloga, v katerih so predstavljene. Eden od avtorjev je z nami odprto podelil tudi svojo izkušnjo vključevanja.

Kot piko na i tokratne številke o inkluziji objavljamo tudi fotografijo in izpoved mladostnika begunca, ki je trenutno nameščen v enem od slovenskih dijaških domov. V nekaj mesecih se je naučil toliko slovenščine, da se v njej gladko sporazumeva. Veliko prostega časa presedi za knjigami in je željan znanja. V naši državi bi rad doštudiral in postal zdravnik. Ali smo dovolj vključujoča družba za kaj takega?

Foto Nino Rakovič